

Projectplan samenvoeging bibliotheekaanbod

Albrandswaard en Barendrecht

1. Achtergrond

Op verzoek van de gemeenten Albrandswaard en Barendrecht, mede in het licht van voorziene bezuinigingen de komende jaren, heeft BibliotheekZHZO een evaluatie uitgevoerd van de verschillende mogelijkheden tot samenwerking op het gebied van bibliotheekwerk. Deze evaluatie is verwoord in een notitie en besproken in een gemeenschappelijke raadsvergadering op 9 januari 2013 (bijlage 1)

Vervolgens hebben de gemeenteraden van Albrandswaard en Barendrecht hun Colleges van B&W opdracht gegeven om verder te onderzoeken wat de kosten, aandachtspunten en meerwaarde zijn als beide gemeenten vergaand gaan samenwerken om te komen tot een volwaardige toekomstgerichte netwerkbibliotheek voor de twee gemeenten samen op de huidige locatie aan het Middeldijkerplein in Carnisselande.

Hierover is op ambtelijk niveau op 23 januari 2013 met BibliotheekZHZO nader overleg gevoerd en is afgesproken dat de variant:

- . één vestiging Carnisselande, 30 uur open;
- . drie servicepunten in Poortugaal, Portland en Barendrecht Centrum;
- . additioneel budget beschikbaar voor ondersteunende projecten verder zal worden uitgewerkt, met als uitgangspunt de gepresenteerde pro forma begroting Carnisselande 2014-2016 die met de ambtenaren van beide gemeenten is besproken (bijlage 2)

2. Visie bibliotheekaanbod Carnisselande

Het bibliotheekaanbod in Carnisselande zal per 1 januari 2014 bestaan uit een volwaardige, actieve en levendige bibliotheekvestiging die 30 uur per week open is voor het publiek. Er is hier plaats voor ongeveer 40.000 materialen. De collectie zal bestaan uit informatieve boeken, fictieboeken, luisterboeken, tijdschriften, cd's en dvd's voor zowel jeugd als volwassenen. Speciale aandacht is er voor kinderen met leesproblemen of dyslexie (Makkelijk Lezen Plein, daisy-rom) en voor VMBO-leerlingen met een collectie afgestemd op hun niveau (4YOU!). Voor ouderen zijn er Grootletterboeken. Ook leent de bibliotheek e-books uit.

Op woensdagmiddag van 12-17 uur is er in de leeszaal de Skoolzone, waarin kinderen van 8-12 jaar onder begeleiding kunnen werken aan hun werkstuk of spreekbeurt.

Er is een activiteitenaanbod voor kinderen, volwassenen en ouderen. Dit staat voornamelijk in het teken van leesbevordering, het tegengaan van laaggeletterdheid en het bevorderen van mediawijsheid. In een activiteitenkalender worden deze activiteiten jaarlijks bepaald.

Daarnaast zijn er activiteiten speciaal gericht op en in samenwerking met het onderwijs, zoals: de Kinderboekenweek, bibliotheekbezoek voor scholen, klassikaal lenen en bibliotheekondersteuning op school. In overleg met de scholen zal de behoefte hieraan in kaart worden gebracht, waarop de bibliotheek een passend aanbod kan ontwikkelen. Verder organiseert de bibliotheek activiteiten in het kader van landelijke leesbevorderende campagnes, zoals: Nederland Leest, de Boekenweek, de Maand van het Spannende boek, Nationale Voorleesdagen, Nationale Voorleeswedstrijd of in het kader van bepaalde actuele thema's of andere projecten, zoals Boekstart.

De bibliotheek is door haar laagdrempelige toegang tot informatie, beschikbare leeszaal en centrale ligging in het hart van Carnisselande een belangrijke voorziening voor beide gemeenten. Door haar ontmoetingsfunctie draagt zij hiermee bij aan de sociale cohesie in het gebied.

Er zijn publiekscomputers waar gebruikers kunnen internetten, de bibliotheekcatalogus en databanken kunnen raadplegen en kunnen werken in Office-programma's. Ook zijn er betaalde print- en kopieerfaciliteiten en is er gratis WiFi.

De nieuwe naamgeving van de bibliotheek is nader te bepalen. Tot nu toe bedient deze bibliotheek alleen de wijk Carnisselande. Vanaf 1 januari 2014 wordt het werkgebied veel groter en krijgt de bibliotheek een regiofunctie, de naam Carnisselande dekt dan de lading niet meer. Misschien aardig om hier voor de bewoners een prijsvraag aan te verbinden.

2.1 Inrichting gebouw

Het gebouw in Carnisselande telt 2 verdiepingen. In de huidige inrichting bestaat de bovenste verdieping uit: de bibliotheek (voornamelijk collectie voor volwassenen en balie- en serviceruimte), toiletten voor bezoekers, de leeszaal en publiekscomputers. Op de benedenverdieping zijn: de jeugdafdeling, keuken en verblijfruimte (inclusief personeelstoilet en -kluisjes) en magazijn voor opslag.

2.1.1 In de bibliotheek

Om een aantrekkelijke collectie te hebben voor een grote groep leners, zal in de bibliotheek ruimte moeten worden geschapen om een grotere, maar vooral bredere collectie te kunnen herbergen (van 25.000 banden in Carnisselande nu naar 40.000 banden straks). Hiervoor wordt een nieuw inrichtingsplan gemaakt.

Er is op dit moment sprake van toenemende overlast van jongeren in de bibliotheek. Toezicht is noodzakelijk om ongewenste situaties en excessen te voorkomen. Op dit moment is de jeugd- en jongerenafdeling op de benedenverdieping. Omdat er in de nieuwe situatie maar twee personeelsleden in de bibliotheek aanwezig kunnen zijn, verhuist de jeugdafdeling en jeugdcollectie naar de bovenverdieping. Op de benedenverdieping wordt dan een camera geplaatst.

De bovenverdieping zal vooral bestaan uit: de jeugdcollectie en jeugdhoeke, volwassen romans en de publiekscomputers. Op de benedenverdieping worden de informatieve boeken voor volwassenen en de dvd's gehuisvest. De overige ruimte zal nodig zijn om een kantoor en groter magazijn te realiseren.

De leeszaal krijgt een nieuwe plek aan de raamzijde van het Middeldijkerplein. Het is een ontmoetingsplek, waar leden en niet-leden van de bibliotheek kunnen verblijven en bv. een krant of tijdschrift kunnen lezen. Hier vinden ook activiteiten plaats. Er is een wand die door (lokale) kunstenaars kan worden gebruikt om hun kunst te presenteren aan het publiek.

De zelfbedieningsapparatuur die op dit moment in Carnisselande staat is te beperkt om een groter publiek te bedienen. Voorgesteld wordt om de sorteerapparatuur van de Middenbaan hierheen te verplaatsen. Dit betekent een goede planning van verhuizing

van inrichting, collectie en apparatuur van drie vestigingen naar Carnisselande. In de inrichting van de bibliotheek worden inventaris, meubelen en andere aankleding zoveel mogelijk van de drie te sluiten vestigingen meegenomen. Wat niet geplaatst kan worden of achter kan blijven, zal worden verkocht. De bibliotheek zal daarvoor advertenties plaatsen in de lokale kranten en in de bibliotheek.

2.1.2 Overige ruimten

In de nieuwe situatie wordt de keuken uitgebreid met kantoorruimte. In de kantoorruimte vinden administratieve en logistieke werkzaamheden plaats die verband houden met het dienstenpakket van de bibliotheek, de ledenadministratie, de verwerking van collectie tot bibliotheekgebruik, distributie naar collega bibliotheken, de afhaalpunten en het onderwijs en managementzaken. Op dit moment is de kantoorruimte te klein om dit te realiseren.

Het magazijn is niet toereikend om de opslag van materialen van een regiobibliotheek te herbergen, omdat hier een vluchtroute doorheen loopt in het kader van de brandveiligheid.

Het gehele pand dient te voldoen aan de eisen die hier op het gebied van Arbo & Milieu aan worden gesteld, zodat het zowel voor het publiek als voor het personeel een prettige verblijf- en werkruimte is.

Naast het herinrichten van Carnisselande, zullen we ook de vestigingen Poortugaal, Portland en Middenbaan schoon/leeg opleveren. Dit gaat in overleg met beide gemeenten omdat m.n. Albrandswaard heeft aangegeven enkele kasten met "oude collectie" in het wijkcentrum achter te willen laten. Dit zou ook in Barendrecht het geval kunnen zijn. Voor deze verhuiskosten dienen extra middelen beschikbaar te worden gesteld. (zie bijlage 3)

3. Openingstijden

De verdeling van de openingstijden van de bibliotheek Carnisselande is per 1 januari 2014 als volgt:

Maandag	13.30-18.00 uur (4,5 uur)
Dinsdag	13.30-18.00 uur (4,5 uur)
Woensdag	13.30-20.00 uur (6,5 uur)
Donderdag	10.00-14.00 uur (4 uur)
Vrijdag	13.30-20.00 uur (6,5 uur)
Zaterdag	10.00-14.00 uur (4 uur)

Deze openingstijden hebben we gebaseerd op de uitleen-bezoekerscijfers van dit moment. In de VINEX-locaties is de ervaring dat mensen ook 's avonds de bibliotheek bezoeken. Na een jaar zullen we de openingstijden evalueren en indien nodig aanpassen op het gebruik of de vraag van klanten.

4. Personeel

In de bibliotheek in Carnisselande werken: een manager, informatiespecialisten, jeugdspecialist, invalkrachten in gevallen van ziekte en vakantie en opruimhulpen (scholieren). In totaal 3 fte's. Als aanvulling op de vaste bemensing worden er vrijwilligers en maatschappelijke stagiaires ingezet. Daarnaast is er 6 uur schoonmaak per week nodig (3 x 2 uur).

De voorgestelde omschakeling in het bibliotheekwerk heeft gedwongen ontslagen tot gevolg in zowel Albrandswaard als Barendrecht. In de planning moet rekening worden gehouden met de juridische arbeidsrechtelijke kaders en ontslagprocedures.

Wat betreft de frictiekosten personeel gaat het om een afbouw van 4,26 fte's. De kosten van deze reductie hangen af van de te maken afspraken zoals vast te leggen in een Sociaal Plan.

Vrijwilligers, maatschappelijke stagiaires en mensen die re-integreren worden ingezet bij projecten, zij verrichten hand- en spandiensten, bijvoorbeeld extra opruimen, het klaarmaken van boekenpakketten voor onderwijs en het helpen bij activiteiten. Op termijn kunnen wellicht de openingstijden worden uitgebreid door vrijwilligers in te zetten en uren open te gaan met alleen toezicht. Eerst zal echter moeten blijken of dit wenselijk en noodzakelijk is. Vrijwilligerswerk is niet vrijblijvend, afspraken worden vastgelegd in een contract. De CAO van de Bibliotheken geeft aan dat betaald werk niet vervangen mag worden door vrijwilligers. Vrijwilligers kunnen dus niet worden ingezet als vervanging van bibliotheekpersoneel.

5. Collectie

Gezamenlijk hebben de huidige vier bibliotheken 110.000 banden, waarvan de helft voor volwassenen is en de helft voor de jeugd.

De centrale vestiging Carnisselande kan maximaal 40.000 banden in het assortiment hebben, waarvan 10% per jaar vervangen moet worden.

Er zullen 20.000 banden beschikbaar zijn voor enkele roulerende wisselcollecties voor scholen en instellingen. Deze worden in het magazijn geplaatst. Dit betekent dat de totale collectie uit 60.000 banden zal bestaan en er voor circa 45.000 banden een andere toepassing zal worden gezocht.

Wat gebeurt er met de collectie die niet in Carnisselande geplaatst kan worden? Het zou dan vooral gaan om "dubbele exemplaren". De volgende mogelijkheden zijn denkbaar:

- De boeken blijven achter in een wijkcentrum o.i.d. en kunnen gebruikt worden door bezoekers. Er vindt geen registratie meer plaats, geen lidmaatschap, geen toezicht en de collectie wordt niet geactualiseerd: Leeszaalidee.
- Boeken gaan naar andere bibliotheken binnen het netwerk, zodat ze beschikbaar blijven voor alle leden van ZHZo;
- Openbare boekenverkoop in beide gemeenten, opbrengst komt ten goede aan het bibliotheekwerk;
- Jeugdcollectie ter beschikking stellen aan scholen;
- Deel van de volwassencollectie en grootletterboeken naar zorginstellingen;
- Boeken blijven bewaard in een magazijn om te dienen als wisselcollectie, hiervoor is extra opslagruimte nodig;
- Boeken gaan naar een opkoper of als dat niet mogelijk is naar het oud papier.

Wij overleggen graag met de gemeentes over de te kiezen aanpak.

6. Visie op servicepunten (afhaal-en terugbrengpunten)

Na overleg met de gemeenten Albrandswaard en Barendrecht stellen wij voor om, naast de centrale vestiging in Carnisselande, drie servicepunten te vormen in Poortugaal, Portland en Barendrecht Centrum.

Bij de Servicepunten kunnen de online, van huis uit, gereserveerde media opgehaald en weer teruggebracht worden. Er is dus geen collectie aanwezig. Het is een aanvulling op een verder gelegen fysieke vestiging.

6.1. Werkwijze

Via de website van BibliotheekZHZo is het mogelijk om 24/7 media te bestellen uit de collectie van onze bibliotheken, sterker nog: uit de collectie van alle bibliotheken in Nederland. Om de media daadwerkelijk in handen te krijgen is het nog wel nodig om de deur uit te gaan. Mensen bestellen via de website media en kiezen een afhaallocatie. De bibliotheek zorgt ervoor, dat de media op de servicepunten afgeleverd worden, voorzien van uitleenbonnen. Het afleveren op het servicepunt gebeurt drie keer per week. Dit gebeurt door de vervoersdienst van ProBiblio. Leners ontvangen een mail van de bibliotheek als het boek op het afhaalpunt aanwezig is. Op deze locatie kunnen ook in een afgesloten ruimte (inleverbus, een aparte ruimte, een grote houtenkrat o.i.d.) media ingeleverd worden, die door de vervoersdienst naar Carnisselande gebracht worden alwaar het personeel de administratieve handelingen verricht die nodig zijn.

6.2. Op de locatie

Het servicepunt is op een locatie waar altijd mensen aanwezig zijn of een afgesloten ruimte die mensen kunnen openen met een bibliotheekpas. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld: een verzorgingstehuis, wijkcentrum, dorps huis of bijvoorbeeld een volksuniversiteit o.i.d. Scholen zijn hiervoor niet geschikt, omdat zij door vakanties niet altijd beschikbaar zijn. In een kast worden de digitaal gereserveerde media neergezet en een medewerker van de locatie geeft dit op vertoon van de bibliotheekpas aan een bibliotheekklant. De gereserveerde media zijn een week beschikbaar op het afhaalpunt, als het dan niet is opgehaald gaat het weer retour naar de vestiging waar het vandaan komt. Hier zijn voor klanten kosten aan verbonden.

Naast een kast waar de gereserveerde media staan is er ook een mogelijkheid om in een afgesloten ruimte media in te leveren. De media wordt drie keer in de week van het servicepunt naar Carnisselande gebracht en ingeleverde media gaan dan weer retour.

6.3. Voorwaarden

Er bestaat nog weinig ervaring met het inrichten en de werking van de door ons voorgestelde servicepunten, zeker in het geval van werken zonder geautomatiseerde inlevering van media. Zo zullen we nog nader moeten onderzoeken welke locaties beschikbaar en geschikt zijn voor de inrichting van servicepunten en zullen er afspraken gemaakt moeten worden over de uitvoering ter plekke. Ook zullen we ervaring moeten opdoen met de wijze waarop gebruikers online van deze dienst gebruik gaan maken en hoe de minder digitaal-vaardigen de service zullen ervaren.

Mede in dat licht stellen wij voor om het eerste jaar te beschouwen als een pilot en na 12 maanden de resultaten te evalueren en mogelijk noodzakelijke aanpassingen door te voeren.

7. Extra activiteiten op het gebied van leesbevordering, tegengaan van laaggeletterdheid en bevordering van mediawijsheid.

Door het verminderen van het aantal vestigingen in beide gemeente en de financiële besparing die dat oplevert komt er een jaarlijks een bedrag van ongeveer € 70.000 beschikbaar voor extra activiteiten op het gebied van bijvoorbeeld leesbevordering, tegengaan van laaggeletterdheid en bevordering van mediawijsheid. Dit is een grote meerwaarde van dit plan, omdat de gemeenten los van elkaar niet de beschikking zouden hebben over deze mogelijkheden. De focus wordt hiermee nog meer gericht op de inhoud van het bibliotheekwerk, i.p.v. op de uitlening van media. Welke mogelijkheden zijn er voor aanvullende activiteiten?

BibliotheekZHZo heeft een breed aanbod in diensten en producten. In bijlage 3 worden mogelijkheden opgesomd. Het is aan gemeenten om hieruit keuzes te maken. Het is

moeilijk om hier nu de specifieke kosten van aan te geven, omdat de dienstverlening kan worden aangeboden, voor één groep of instelling uitgevoerd kan worden of voor bijvoorbeeld het gehele basisonderwijs in de gemeente. Op basis van nader overleg kunnen de specifieke kosten per dienstenpakket worden vastgesteld.

8. Planning

De door de gemeenten gewenste deadline ligt op 1 januari 2014. Een realisatie van deze deadline betekent dat Portland (indien voorgenomen sluiting m.i.v. 1 juli 2013 wordt uitgesteld) en Poortugaal half december 2013 zullen sluiten. De vestiging Middenbaan zal m.i.v. maandag 25 november sluiten. Dan wordt begonnen met de verhuizing. Vanaf maandag 2 december 2013 is Carnisselande gesloten i.v.m. aanpassen aan de inrichting en vanaf maandag 23 december 2013 is de vestiging Carnisselande weer open. Streven is de servicepunten vanaf 2 januari 2014 in gebruik te nemen, maar waar kan eerder. In Albrandswaard zullen servicepunten in de huidige vestigingen worden gerealiseerd. In Barendrecht moet nog met verschillende partijen gesproken en onderhandeld worden. De beschikbare capaciteit en deskundigheid van mensen, die dit alles kunnen begeleiden (projectleiding en coördinatie) is binnen de bibliotheek te beperkt.

De gemeenteraden nemen in mei/juni een definitief besluit over de plannen. Mede gezien de daarop volgende vakantieperiode is de beschikbare doorlooptijd krap. Wij zullen alles in het werk stellen om de nieuwe situatie m.i.v. 1 januari 2014 te realiseren.

Bijlagen

Bijlage 1: Evaluatie mogelijk samenwerking Barendrecht en Poortugaal betreffende bibliotheekvoorzieningen, d.d. 24-12-2013

Bijlage 2: Begroting bibliotheek Carnisselande 2014-2016

Bijlage 3: extra activiteiten

Bijlage 4: Eenmalige Kosten

Papendrecht, 18 april 2013